

Opis założeń do projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006 z wyłączeniem powierzchni Biebrzańskiego Parku Narodowego

Powierzchnia:

Całkowita powierzchnia obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006 wynosi 148 509,33 ha, natomiast powierzchnia Biebrzańskiego Parku Narodowego wynosi 59 223,00 ha. Wobec powyższego projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska w części położonej poza granicami Parku obejmuje powierzchnię 89 286,33 ha.

Status:

Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006 został wyznaczony na mocy Dyrektywy Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (wersja ujednolicona - 02009L0147-20190626). Polskim aktem prawnym wyznaczającym niniejszy obszar Natura 2000 na podstawie art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. 2024 poz. 1478 tj.), jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. *w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000* (Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133, z późn. zm.)¹.

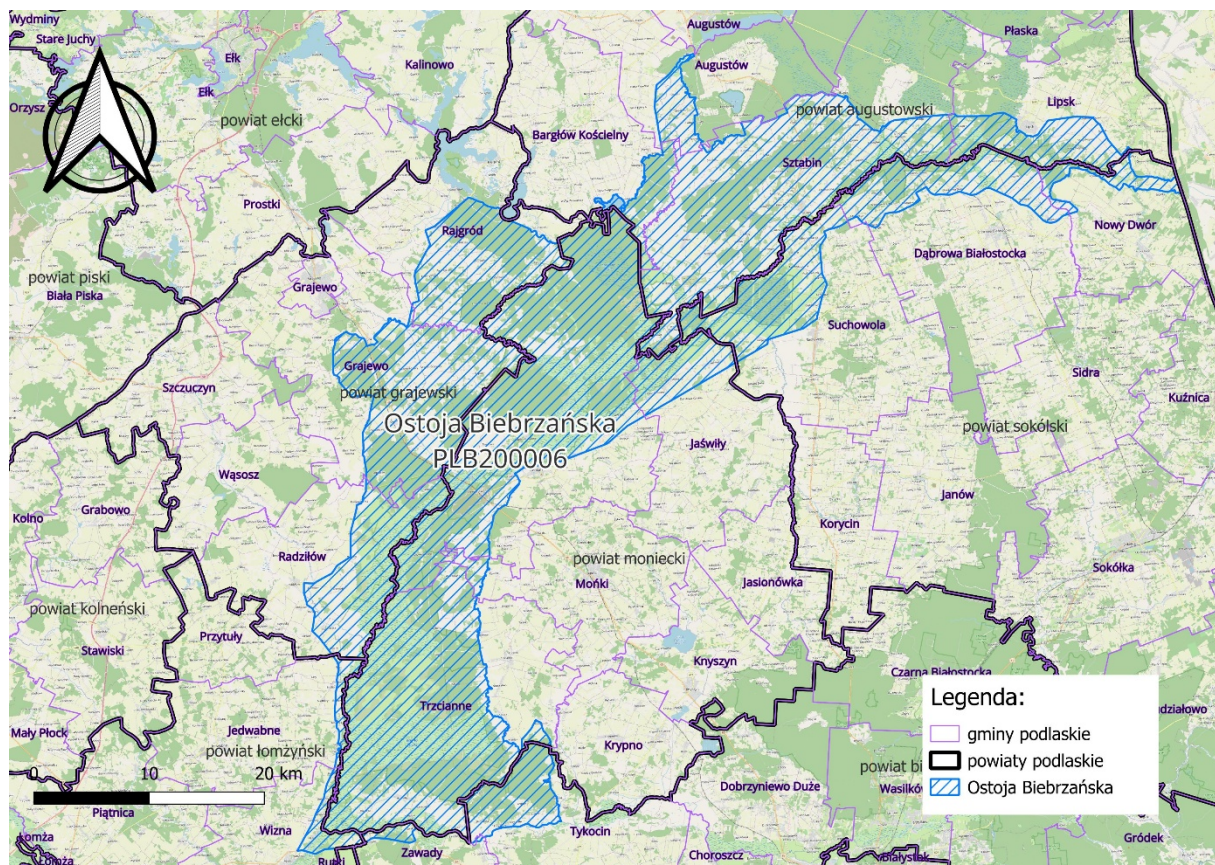
Położenie administracyjne:

¹ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. *w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000* (Dz. U. Nr 229, poz. 2313, z 2007 r. Nr 179, poz. 1275 oraz z 2008 r. Nr 198, poz. 1226), które na podstawie art. 14 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 201, poz. 1237), traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006 jest położony w województwie podlaskim, na terenie siedmiu powiatów, w granicach dziewiętnastu gmin (Tabela 1.):

Tabela 1. Powierzchnia gmin i Obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006. W oparciu o dane PZGiK - Państwowy Rejestr Granic i Powierzchni Jednostek Podziałów Terytorialnych Kraju (PRG).

Lp.	Gmina	Powiat	Powierzchnia (ha)	
			Całkowita Gminy	W obrębie OSO Ostoja Biebrzańska
1.	Mońki	moniecki	16156,429	632,66
2.	Goniądz		37657,022	29189,71
3.	Trzcianne		33184,612	25385,70
4.	Jaświły		17551,828	3551,11
5.	Augustów	augustowski	26661,200	2002,29
6.	Sztabin		36277,303	25368,30
7.	Bargłów Kościelny		18780,523	2544,56
8.	Lipsk		18450,562	4890,38
9.	Nowy Dwór	sokółski	12112,446	1671,92
10.	Dąbrowa Białostocka		26384,082	6427,54
11.	Suchowola		255677,34	7413,63
12.	Wizna	łomżyński	13337,497	1262,42
13.	Jedwabne		15921,205	909,37
14.	Grajewo	grajewski	30826,737	14847,48
15.	Rajgród		20715,341	9386,12
16.	Radziłów		19954,338	8382,01
17.	Tykocin	białostocki	20737,006	4093,33
18.	Zawady		11217,576	550,11
19.	Rutki	zambrowski	200000,00	0,328
SUMA				148 509,33

Ryc. 1. Mapa położenia obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006 na tle podziału administracyjnego.

Istniejące formy ochrony:

Teren Obszaru Specjalnej Ochrony Natura 2000 Ostoja Biebrzańska pokrywa się z innymi formami ochrony przyrody, wymienionymi w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U 2024 poz. 1478 tj.) tj. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Biebrzy PLH200008, Biebrzański Park Narodowy, 2 rezerваты przyrody (Szelągówka i Czapliniec Bełda), 4 obszary chronionego krajobrazu (Dolina Narwi, Pojezierze Rajgrodzkie, Dolina Biebrzy, Puszcza i Jeziora Augustowskie), 2 użytki ekologiczne (kod inspire: PL.ZIPOP.1393.UE.2001072.256, PL.ZIPOP.1393.UE.2001072.255). W granicach obszaru znajdują się również 8 pomników przyrody. Obszar Biebrzańskiego Parku Narodowego jest wpisany na listę międzynarodowej konwencji RAMSAR.

Opis obszaru:

Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska położona jest w Kotlinie Biebrzańskiej na obszarze Niziny Północnopodlaskiej. Stanowi ona rozległe, zatorfione obniżenie terenu, otoczone wysoczyznami morenowymi i równinami sandrowymi. Jest to obecnie największy kompleks dobrze zachowanych torfowisk niskich w Europie środkowej. Ostoja obejmuje obszar od ujścia Sidry po Narew. W Dolinie Biebrzy wyróżnia się trzy baseny - górny (powyżej

Rutkowszczyzny), środkowy (między Rutkowszczyzną a Osowcem) oraz dolny (między Osowcem i ujściem Biebrzy do Narwi). Główną rzeką ostoi jest Biebrza. Większe jej dopływy to: Sidra, Netta z kanałem Augustowskim, Brzozówka, Ełk z Jegrznią i Wissa. Biebrza i dolne odcinki jej dopływów regularnie wylewają w okresie wiosennym z czym związany jest strefowy układ roślinności, szczególnie dobrze widoczny w basenie dolnym. lasy zajmują tu ok. 1/4 powierzchni ostoi, rosną zarówno na gruntach podmokłych (olsy porzeczkowe i torfowcowe, łąg olszowo-jesionowy czy bór bagienny), jak też na gruntach mineralnych (bory i grądy).

Aktualne przedmioty ochrony obszaru:

Przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006 są gatunki ptaków wymienione w Standardowym Formularzu Danych (SDF) obszaru z „oceną ogólną znaczenia obszaru” A, B lub C, tj.: 40 gatunków ptaków objętych art. 4 lub art. 7 dyrektywy 2009/147/WE.

Tabela 2.. Gatunki ptaków będących przedmiotami ochrony OSO Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006.

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska
1.	A294	<i>Acrocephalus paludicola</i>	Wodniczka
2.	A054	<i>Anas acuta</i>	Rózeniec
3.	A050	<i>Anas penelope</i>	Świstun
4.	A041	<i>Anser albifrons</i>	Gęś białoczelna
5.	A090	<i>Aquila clanga</i>	Orlik grubodzioby
6.	A089	<i>Aquila pomarina</i>	Orlik krzykliwy
7.	A222	<i>Asio flammeus</i>	Sowa błotna
8.	A021	<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk
9.	A215	<i>Bubo bubo</i>	Puchacz
10.	A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lelek
11.	A196	<i>Chlidonias hybridus</i>	Rybitwa białowłosa
12.	A198	<i>Chlidonias leucopterus</i>	Rybitwa białoskrzydła
13.	A197	<i>Chlidonias niger</i>	Rybitwa czarna
14.	A031	<i>Ciconia ciconia</i>	Bocian biały
15.	A030	<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny
16.	A081	<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy
17.	A084	<i>Circus pygargus</i>	Błotniak łąkowy
18.	A122	<i>Crex crex</i>	Derkacz
19.	A037	<i>Cygnus columbianus bewickii</i>	Łabędź czarnodzioby
20.	A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Dzięcioł białogrzbisty
21.	A238	<i>Dendrocopos medius</i>	Dzięcioł średni
22.	A027	<i>Egretta alba</i>	Czapla biała

23.	A320	<i>Ficedula parva</i>	Muchówka mała
24.	A153	<i>Gallinago gallinago</i>	Kszyk
25.	A154	<i>Gallinago media</i>	Dubelt
26.	A127	<i>Grus grus</i>	Żuraw (populacja rozrodcza)
27.	A127	<i>Grus grus</i>	Żuraw (populacja przelotna)
28.	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik
29.	A022	<i>Ixobrychus minutus</i>	Baczek
30.	A156	<i>Limosa limosa</i>	Rycyk
31.	A272	<i>Luscinia svecica</i>	Podróżniczek
32.	A160	<i>Numenius arquata</i>	Kulik wielki
33.	A072	<i>Pernis apivorus</i>	Trzmiełojad
34.	A151	<i>Philomachus pugnax</i>	Batalion
35.	A234	<i>Picus canus</i>	Dzięcioł zielonosiwy
36.	A120	<i>Porzana parva</i>	Zielonka
37.	A119	<i>Porzana porzana</i>	Kropiatka
38.	A193	<i>Sterna hirundo</i>	Rybitwa rzeczna
39.	A409	<i>Tetrao tetrix tetrix</i>	Cietrzew
40.	A162	<i>Tringa totanus</i>	Krwawodziób

Podczas prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska z wyłączeniem powierzchni Biebrzańskiego Parku Narodowego (zwanego dalej projektem PZO), lista przedmiotów ochrony na skutek weryfikacji może ulec zmianie.

Ponadto, w toku dalszych prac nad projektem PZO zostanie poddane analizie, czy istnieje konieczność wskazania kluczowych przedmiotów ochrony, decydujących o wyznaczeniu danego obszaru Natura 2000. Dla gatunków ptaków, uznanych za kluczowe, ochrona będzie zaplanowana szczególnie starannie, zaś w przypadku konfliktów między celami ich ochrony, a celami innych przedmiotów ochrony będą one rozstrzygane na rzecz gatunków kluczowych.

Obszar objęty Planem:

Plan zadań ochronnych dotyczyć będzie obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006 z wyłączeniem powierzchni Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Uzasadnienie: W granicach obszaru znajduje się Biebrzański Park Narodowy, który posiada opracowany projekt planu ochrony z zakresem Natura 2000, oczekujący aktualnie na zatwierdzenie ministra właściwego do spraw środowiska. W związku z tym zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody do nieobejmowania części obszaru w granicach Parku projektem PZO.

Czym jest Plan Zadań Ochrony Obszaru Natura 2000:

Plany zadań ochronnych (PZO) są sporządzane i realizowane dla obszarów Natura 2000 w celu zapewnienia docelowego stanu zachowania przedmiotów ochrony danego obszaru i zachowania integralności sieci Natura 2000. Podstawą prawną ich tworzenia jest art. 28 ust. 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 tj.). Szczegółowy tryb sporządzania i zakres prac określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. *w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000* (Dz.U. 2010 nr 34 poz. 186 z późn. zm).

Pierwszy plan zadań ochronnych sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, lub zachodzi konieczność jego aktualizacji, w szczególności w wyniku oceny aktualności PZO, którą Regionalny dyrektor ochrony środowiska sporządza i przekazuje Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska nie rzadziej niż co 6 lat.

Sporządzający projekt PZO umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu.

Sporządzający projekt PZO, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

PZO ustanawia regionalny dyrektor ochrony środowiska w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- a) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- b) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- c) cele działań ochronnych;
- d) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących: ochrony czynnej siedlisk gatunków, monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.
- e) wskazania do zmian w istniejących innych dokumentach planistycznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

- f) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

PZO jest więc instrumentem planistycznym, środkiem do skutecznej ochrony sieci Natura 2000 i chronionych w niej przedmiotów ochrony, w przypadku Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) - gatunków ptaków i ich siedlisk.

PZO dla OSO Natura 2000 powinien mieć następujące skutki:

- a) osiągnięcie celów ochrony określonych w PZO dla poszczególnych gatunków ptaków;
- b) utrzymanie lub zwiększenie integralności sieci Natura 2000;
- c) utrzymanie lub poprawa stanu zachowania gatunków ptaków i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru;
- d) ograniczenie lub wykluczenie zagrożeń dla ptaków będących przedmiotami ochrony i ich siedlisk;
- e) umożliwienie rolnikom i zarządcom terenu łatwego uzyskania wsparcia finansowego w zamian za działania ograniczające ich produkcję roślinną i zmierzające do poprawy stanu zachowania siedlisk gatunków ptaków występujących na ich gruntach;
- f) zwiększenie świadomości lokalnych społeczności na temat korzyści płynącej z ochrony zasobów przyrodniczych obszaru poprzez parasolowy efekt ochrony siedlisk ptaków.

Informacja o postępie prac:

Informację na temat bieżącego stanu prac nad projektem PZO będzie można uzyskać za pośrednictwem strony internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku:

[Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku - Portal Gov.pl](#)

Wnoszenie uwag i wniosków będzie możliwe w formie pisemnej oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku, 15-554 Białystok, ul. Dojlidy Fabryczne 23 lub drogą elektroniczną na adres email biuro@bialystok.rdos.gov.pl, lub w formie ustnej do protokołu w siedzibie RDOŚ w Białymstoku po uprzednim umówieniu wizyty pod numerem telefonu: 85 74-06-981.

Literatura:

1. Konsorcjum: Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska i Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku; kierownik projektu Wieigle A. 2016. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006.
2. Standardowy Formularz Danych, Ostoja Biebrzańska PLB200006, https://sdfm.gdos.gov.pl/eksportuj/PLB200006?pdf_pl